

Nr. 13/08
29 ianuarie 2013

Dlui Vladimir Filat
Prim-Ministrul Republicii Moldova

Stimate dle Prim-Ministru,

În timpul întâlnirii Dvs. cu membrii Consiliului Național pentru Participare, în data de 25 ianuarie a.c., a fost abordat subiectul Proiectului de lege „Cu privire la transportul naval intern”, asupra căruia vă atragem în continuare atenția. Planificată adoptarea în lectura a doua a Legii **„Cu privire la transportul naval intern” nr. 1894 din 21.08.2012** și punerea ei în aplicare, în forma în care acest proiect este propus de Guvern, va cauza daune irecuperabile ecosistemelor principalelor râuri - Nistru și Prut. Proiectul nominalizat va genera nu doar distrugerea ecosistemelor râurilor noastre, dar și va favoriza și încuraja corupția în sistem.

Practica actuală a lucrărilor de adâncire și de îndreptare a albiei minore a râurilor, însoțite de extragerea nisipului și prundișului, provoacă daune ireparabile ecosistemelor Nistrului și Prutului, afectează negativ diversitatea resurselor biologice și capacitatea de auto-epurare a apelor râului (sursa de apă pentru mun. Chișinău, Odesa etc.) și distruge zonele existente de depunere a icrelor de pești (boiște de reproducere a peștilor). În acest mod, în perioada 1950 - 1988 din albia fluviului Nistru au fost extrase în mod nerambursabil aproximativ 73,6 mln. m³ de nisip și pietriș, fapt ce a redus drastic boiștile de reproducere a peștelui, numărul speciilor de pești economici valoroși, cât și altele, în deosebi celor filtratoare și care servesc drept hrană pentru pești, de asemenea, a provocat procese de distrugere a albiei minore și de erodare a malurilor râurilor, având și un impact negativ asupra stării apelor subterane.

Situația a fost agravată prin construcția pe râuri a barajelor hidro-energetice. Darea în exploatare a Centralei Hidroelectrice (CHE) de la Dubăsari (1955) și barajului CHE de pe Nistru (1980, Ucraina) a avut un impact semnificativ asupra regimului hidrologic al râului și a provocat o reducere semnificativă a suspensiilor naturale în apă. Actualmente, Nistrul medial și inferior, precum și Prutul în avalul barajului din Costești-Stânca, sunt divizate complet de sectoarele râurilor din zonele muntoase, astfel completarea râurilor cu sedimente de pietriș, de nisip-pietriș și nisip este posibilă numai prin afluenții care se formează pe teritoriul Republicii Moldova.

Potrivit experților de vârf, atunci când pe râuri sunt construite baraje și instalații hidroenergetice, se schimbă radical migrarea rocilor sedimentare, iar extracția nerambursabilă de nisip și pietriș trebuie, în mod sigur, interzisă. Nu putem admite extrageri nerambursabile de nisip și pietriș din albia minoră a râului, or, ele trebuie mutate în sectoarele din amonte ale râului pentru formarea boiștilor de reproducere a peștilor. În timpul celui de-al doilea război mondial Germania obținea nisip și pietriș din sectorul superior al Dunării. Acum, pe Dunăre, se implementează programul de aprovizionare a râului cu roci sedimentare pentru a repara daunele cauzate în trecut.

Proteste comunității științifice și de mediu a URSS în anii 1980-1985 au oprit extragerea nerambursabilă a nisipului și pietrișului din albia râului Nistru. În 1986 a fost adoptată **Hotărârea Consiliului de Miniștri al RSSM № 322 din 29.09.86 „Cu privire la măsurile de protecție a Nistrului”**, care a interzis extragerea nisipului din albia râurilor și a asigurat extragerea lui din cariere terestre în afară râurilor. Deciziile adoptate au permis reducerea pierderii nisipului și pietrișului din albiile râurilor, ameliorarea stării ecosistemelor acvatice din bazinul Nistrului.

Cu toate acestea, în anii 2000 s-au înțesat cazurile când agenții economici, sub pretextul de dragare în scopuri de navigație, se ocupă activ de extragerea comercială de nisip și pietriș din albiile minore ale Nistrului și Prutului. Destul de intensiv are loc extragerea nisipului nemijlocit în avalul barajului hidrocentralei Dubăsari, aici fiind, însă, o zonă de importanță majoră pentru reproducere și dezvoltare a mai multor specii de pești valoroși, incluși în Cartea Roșie. Extragerea nisipului se efectuează și în zonele

adiacente raioanelor Dubăsari și Criuleni, motivând necesitatea de curățare a șenalului navigabil, la fel și în raionul Șoldănești.

De notat că, în conformitate cu Convenția Europeană privind navigația internă, Republica Moldova trebuie să mențină navigabil doar segmentul fluviului Nistru din avalul or. Bender (Tighina) și segmentul Prutului din avalul de portul Ungheni. Însă, extracția de nisip și pietriș se efectuează mai sus, unde nu sunt porturi și nu există necesitate de transport naval, astfel, *de facto*, **avem extragerea ilegală a nisipului pentru comercializare**, care nu are nimic comun cu scopurile de bază ale transportului naval.

Sintagma din proiectul de lege ca lucrările să fie coordonate de către Autoritatea Centrală de Mediu nu este suficientă, deoarece, pe de o parte, deschide căile pentru corupție, și pe de altă parte - nu asigură protecția mediului acvatic.

Stimate Dle Prim-Ministru,

În ajunul votării în lectura a două a legii vă atragem atenția și vă invităm în calitate de lider a unuia din partidele de guvernământ asupra necesității de a introduce în proiectul de Lege propus spre adoptare două elemente importante, care vor putea asigura dezvoltarea transportului fluvial fără a distruge ecosistemele râurilor:

1. Interdicția extragerii nerambursabile din râuri a nisipului și pietrișului. Nisipul și pietrișul extrase în cadrul lucrărilor de curățare a canalului navigabil trebuie să fie mutate în sectoarele din amonte ale râului pentru formarea boiștilor de reproducere a peștilor în conformitate cu proiectele aprobate de către Organul central de mediu.

2. Interdicția de a comercializa nisipul și pietrișul extras din albia minoră a râurilor.

În scopul excluderii impactului negativ al activităților de menținere și adâncire a șenalului navigabil, propunem - **Art. 6 să fie completat cu alineate (5) și (6) cu următorul conținut:**

„(5) Extragerea nerambursabilă a sedimentelor solide (nisip, pietriș, prundiș etc.) din lunca minoră a râurilor este interzisă. Procesul de extragere a sedimentelor solide din lunca râurilor, în scopul menținerii sau în scopul adâncirii șenalului navigabil, se efectuează conform proiectului coordonat cu Organul central de mediu, ce va prevedea în mod obligatoriu reîntoarcerea completă a sedimentelor extrase pentru formarea boiștilor de reproducere a peștilor în sectoarele din amonte ale râului.

(6) Comercializarea sedimentelor solide extrase din lunca minoră a râurilor este interzisă și se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani, în funcție de volumul sedimentelor comercializate”.

Cu respect,

Sergiu OSTAF, Președintele Consiliului Național pentru Participare

*Alecu RENIȚĂ, Coordonatorul Grupului de Lucru Mediu
al Consiliului Național pentru Participare*

Pentru mai multe detalii privind problema vizată, vă rugăm să contactați expertul CNP la numărul de telefon: 069121726